T089 ATĐ 1 (26) Luận A Tỳ Đạt Ma Pháp Uẩn Túc Q6-Niệm Trụ

Tạng Luận (Linh Sơn Pháp Bảo)

SOÁ 1537 - LUAÄN A TYØ ÑAÏT MA PHAÙP UAÅN TUÙC - Quyeån 6

LUAÄN A TYØ ÑAÏT MA PHAÙP UAÅN TUÙC
QUYEÅN 6
Phaåm 9: NIEÄM TRUÏ, Phaàn 2

1. Theá naøo laø ñoái vôùi noäi phaùp (phaùp beân trong) theo doõi quan saùt tìm hieåu vôùi ñaày ñuû caùc thöù chaùnh caàn, chaùnh tri, chaùnh nieäm vaø töø boû caùc tham lam lo saàu ôû ñôøi? Phaùp beân trong, laø caùc töôûng uaån, laø haønh uaån cuûa mình hieän ñang noái tieáp hoaït ñoäng, hoaëc ñaõ coù maø khoâng maát. Ñoái vôùi phaùp beân trong naøy maø theo doõi quan saùt tìm hieåu, nhö coù vò Bí-soâ ñoái vôùi naêm phaùp uaån maø theo doõi quan saùt tìm xeùt caùc töôùng cuûa phaùp beân trong aáy. Neáu nhö beân trong ñaõ coù maøn che tham duïc thì bieát ñuùng laø coù maøn che tham duïc. Neáu beân trong khoâng coù maøn che tham duïc thì bieát ñuùng laø khoâng coù maøn che tham duïc. Laïi bieát ñuùng nhö thaät maøn che tham duïc trong ta, chöa sinh thì sinh, ñaõ sinh thì tìm caùch ñoaïn tröø cho heát, ñaõ ñoaïn tröø roài thì ñöøng ñeå sau naøy noù laïi sinh nöõa. Khi suy nghó veà caùc phaùp beân trong cuûa ta thì lieàn khôûi leân nhöõng caùch tuyeån choïn kyõ löôõng cho ñeán Tyø-baùt-xaù-na. Ñoù laø theo doõi quan saùt tìm xeùt caùc phaùp beân trong. Cuõng goïi laø Phaùp nieäm truï. Ñeå thaønh töïu phaùp quaùn töôûng naøy thì phaûi hieän ñang maõi laøm, laøm theo... cho ñeán hieåu roõ vieäc laøm, neân noùi laø truï. Ngöôøi quan saùt naøy, thöôøng hay phaùt sinh loøng sieâng naêng chuyeân caàn..., cho ñeán ñoái vôùi vieäc naøy maø lanh lôïi nhanh choùng thaùo vaùc, neân goïi laø ñaày ñuû chaùnh caàn. Ngöôøi quan saùt naøy thöôøng khôûi leân nhöõng caùch tuyeån choïn kyõ löôïng, cho ñeán toaøn veïn, toaøn veïn cuøng cöïc, neân goïi laø ñaày ñuû chaùnh trí. Ngöôøi quan saùt naøy nghó nhôù ñaày ñuû, nghó maõi theo vaø coù tính chaát cuûa trí saùng suoát ghi nhôù laâu, neân goïi laø ñaày ñuû chaùnh nieäm. Ñoái vôùi caùc caûnh duïc thì coù nhöõng caùi tham naøo ñeàu tham caû...,

cho ñeán chuûng loaïi tham lam, thöù sinh ra tham lam, goïi chung laø tham lam. Khi tieáp xuùc coù caûm xuùc lo buoàn khôûi leân taâm lo saàu, coù nhöõng caûm xuùc

khoâng bình thöôøng töï nhieân maø bò aûnh höôûng cuûa lo saàu neân goïi chung laø lo saàu. Ngöôøi quan saùt naøy khi tu caùc quaùn töôûng ñoù, thì ñoái vôùi hai phaùp tham vaø aùi ôû ñôøi phaûi ñoaïn döùt vaø bieát khaép..., cho ñeán phaûi tröø dieät cho thaät heát. Theá neân noùi laø deïp boû caùc tham lam lo saàu ôû ñôøi. Nhö noùi veà maøn che tham duïc beân trong theá naøo, thì ñoái vôùi caùc thöù nhö caùc maøn che veà giaän hôøn, hoân traàm, tuøy mieân, traïo cöû, aên naên, nghi ngôø..., cuõng y nhö theá. Laïi coù vò Bí-soâ ñoái vôùi saùu hieän töôïng noái keát maø theo doõi quan saùt tìm hieåu caùc töôùng cuûa caùc hieän töôïng beân trong. Nhö ñoái vôùi nhaõn keát (keát veà maét) beân trong thì ta bieát ñuùng laø coù nhaõn keát beân trong. Neáu khoâng coù nhaõn keát thì bieát ñuùng laø ta khoâng coù nhaõn keát. Laïi bieát ñuùng laø nhaõn keát beân trong ñoù chöa sinh thì noù sinh, ñaõ sinh roài thì ñoaïn tröø ñi, ñoaïn tröø roài thì ñöøng ñeå noù sinh ra laïi ôû sau naøy. Khi suy nghieäm veà caùc phaùp beân trong nhö theá, lieàn khôûi leân nhöõng caùi tuyeån choïn kyõ löôõng..., cho ñeán Tyø-baùt-xaù-na. Ñoù laø theo doõi quan saùt caùc phaùp beân trong. Cuõng goïi laø Phaùp nieäm truï, truï ñaày ñuû caùc thöù chaùnh caàn, chaùnh tri, chaùnh nieäm vaø deïp boû caùc tham lam lo saàu ôû ñôøi, ñeàu nhö tröôùc ñaây ñaõ noùi. Nhö noùi veà nhaõn keát beân trong nhö theá naøo, thì caùc thöù keát beân trong veà tai, muõi, löôõi, thaân, yù, cuõng y nhö theá. Laïi coù vò Bí-soâ ñoái vôùi phaùp beân trong baûy giaùc chi maø theo doõi quan saùt tìm hieåu caùc töôùng cuûa phaùp ñoù. Nhö ñoái vôùi vieäc coù nieäm giaùc chi beân trong, thì bieát ñuùng laø beân trong coù nieäm giaùc chi. Coøn nhö khoâng coù nieäm giaùc chi thì cuõng bieát ñuùng laø beân trong khoâng coù nieäm giaùc chi. Laïi bieát ñuùng laø beân trong coù nieäm giaùc chi chöa sinh vaø ñang sinh ra, hoaëc ñaõ sinh vaø ñang ñöôïc vöõng truï nôi khoâng queân, laïi caøng tu boài lôùn roäng maõi trí taùc chöùng. Khi suy nghó tìm hieåu veà caùc phaùp beân trong nhö theá, lieàn sinh khôûi nhöõng caùch tuyeån choïn kyõ löôõng..., cho ñeán Tyø- baùt-xaù-na. Ñoù laø theo doõi quan saùt tìm hieåu caùc phaùp beân trong. Cuõng goïi laø Phaùp nieäm truï, vì noù truï ñaày ñuû vaøo caùc thöù chaùnh caàn, chaùnh tri, chaùnh nieäm vaø deïp boû caùc tham lam lo saàu ôû ñôøi, nhö tröôùc ñaõ noùi. Gioáng nhö noùi veà nieäm giaùc chi, thì saùu giaùc chi beân trong kia cuõng y nhö theá.

SOÁ 1537 - LUAÄN A TYØ ÑAÏT MA PHAÙP UAÅN TUÙC - Quyeån 6 426

Laïi coù vò Bí-soâ ñoái vôùi phaùp beân trong veà töôûng uaån, haønh uaån ñaõ noùi ñoù maø theo doõi suy tìm quaùn xeùt thì thaáy coù nhieàu tai hoïa. Nghóa laø caùc uaån ñoù nhö caùc thöù beänh hoaïn, caùc thöù ung nhoït gheû lôû... Roäng noùi noù laø phaùp bieán dôøi hö naùt, khi suy nghó veà caùc tai hoïa cuûa phaùp ñoù nhö theá, thì lieàn khôûi leân nhöõng caùch tuyeån choïn kyõ löôõng... cho ñeán Tyø-baùt-xaù-na. Ñoù laø theo doõi quan saùt tìm hieåu caùc phaùp beân trong. Cuõng goïi laø Phaùp nieäm truï, truï ñaày ñuû caùc thöù chaùnh caàn, chaùnh tri, chaùnh nieäm vaø deïp boû caùc tham lam lo saàu ôû ñôøi, ñeàu nhö tröôùc ñaõ noùi. Theá naøo laø ñoái vôùi phaùp beân ngoaøi maø truï dieät theo doõi quan saùt tìm hieåu ñaày ñuû caùc thöù chaùnh caàn, chaùnh tri, chaùnh nieäm vaø töø boû caùc tham lam lo saàu ôû ñôøi? Phaùp beân ngoaøi, nghóa laø töôûng uaån vaø haønh uaån cuûa mình hieän

ñang laø luùc noái tieáp hoaït ñoäng, hay chöa ñöôïc thì ñaõ maát, vaø caùc töôûng uaån haønh uaån cuûa loaøi höõu tình khaùc, cuûa ngöôøi khaùc. Ñoái vôùi phaùp beân ngoaøi naøy maø theo doõi quan saùt tìm hieåu. Nghóa laø nhö coù vò Bí-soâ ñoái vôùi naêm phaùp uaån cuûa ngöôøi khaùc maø theo doõi suy tìm quan saùt caùc töôùng cuûa phaùp beân ngoaøi ñoù. Nhö ngöôøi khaùc coù tham duïc thì bieát ñuùng laø ngöôøi khaùc coù tham duïc. Ngöôøi khaùc khoâng coù tham duïc thì bieát ñuùng laø khoâng coù tham duïc. Laïi bieát ñuùng laø tham duïc cuûa ngöôøi khaùc chöa sinh thì sinh, ñang sinh ra hoaëc ñaõ sinh, ñang ñoaïn tröø hoaëc ñaõ tröø roài, thì khoâng cho sau naøy sinh laïi nöõa Khi suy tìm quan saùt veà ngöôøi khaùc nhö theá, thì khôûi leân nhöõng caùch tuyeån choïn kyõ löôõng cho ñeán Tyø-baùt-xaù-na. Ñoù laø theo doõi quan saùt caùc phaùp beân trong (cuûa ngöôøi khaùc). Cuõng goïi laø phaùp nieäm tru, truï ñaày ñuû vôùi caùc thöù chaùnh caàn, chaùnh tri, chaùnh nieäm vaø deïp tröø caùc tham lam lo saàu ôû ñôøi, nhö tröôùc ñaõ noùi. Cuõng gioáng nhö noùi veà maøn che tham duïc, boán maøn che kia cuõng gioáng y nhö theá. Laïi coù vò Bí-soâ ñoái vôùi saùu phaùp cuûa ngöôøi khaùc maø theo doõi quan saùt tìm xeùt caùc töôùng cuûa phaùp beân ngoaøi. Nhö ñoái vôùi vieäc coù nhaõn keát beân ngoaøi thì bieát ñuùng laø coù nhaõn keát beân ngoaøi, neáu khoâng coù thì bieát ñuùng laø khoâng coù. Laïi bieát ñuùng raèng nhaõn keát beân ngoaøi ñoù chöa sinh vaø ñang sinh, ñaõ sinh roài ñoaïn tröø, ñaõ ñoaïn tröø roài thì khoâng ñeå cho sau naøy sinh laïi nöõa. Khi suy nghó tìm xeùt veà caùc phaùp beân ngoaøi nhö theá, thì lieàn coù nhöõng caùch tuyeån choïn kyõ löôõng..., cho ñeán Tyø-baùt-xaù-na. Ñoù laø theo doõi quan saùt caùc phaùp beân ngoaøi. Cuõng goïi laø Phaùp nieäm truï, truï vôùi caùc thöù chaùnh caàn, chaùnh tri, chaùnh nieäm vaø deïp boû caùc tham lam lo saàu ôû ñôøi, nhö tröôùc ñaõ noùi.

Gioáng nhö noùi veà nhaõn keát beân ngoaøi, khi noùi veà naêm keát kia cuõng y nhö theá. Laïi coù vò Bí-soâ ñoái vôùi phaùp baûy giaùc chi cuûa ngöôøi khaùc maø theo doõi quan saùt tìm xeùt tìm caùc töôùng cuûa phaùp beân ngoaøi. Nhö ñoái vôùi vieäc coù nieäm giaùc chi beân ngoaøi thì bieát ñuùng laø coù nieäm giaùc chi beân ngoaøi (cuûa ngöôøi khaùc), neáu khoâng coù thì bieát ñuùng laø khoâng coù. Laïi bieát ñuùng laø nieäm giaùc chi beân ngoaøi ñoù chöa sinh, ñang sinh ra hoaëc ñaõ sinh maø vöõng vaøng ñang truï. Roäng noùi cho ñeán trí taùc chöùng. Khi suy tö tìm xeùt phaùp beân ngoaøi nhö theá, thì lieàn coù caùch tuyeån choïn kyõ löôõng... cho ñeán Tyø-baùt-xaù-na. Ñoù laø theo doõi quan saùt phaùp beân ngoaøi. Cuõng goïi laø Phaùp nieäm truï, truï vôùi caùc thöù chaùnh caàn, chaùnh tri, chaùnh nieäm vaø deïp boû caùc tham lam lo saàu ôû ñôøi, nhö ñaõ noùi tröôùc ñaây. Gioáng nhö noùi veà nieäm giaùc chi beân ngoaøi (cuûa ngöôøi khaùc), khi noùi veà saùu giaùc chi kia cuõng y nhö theá. Laïi coù vò Bí-soâ ñoái vôùi caùc töôûng uaån - haønh uaån beân ngoaøi ñaõ noùi maø theo doõi xeùt tìm quan saùt caùc thöù tai hoïa loãi laàm. Nghóa laø phaùp ñoù nhö caùc thöù beänh, caùc thöù ung nhoït gheû lôû... Roäng noùi noù laø phaùp bieán dôøi hö naùt, khi xeùt tìm suy nghó veà tai hoïa cuûa phaùp ñoù nhö theá, thì lieàn coù nhöõng caùch tuyeån choïn kyõ löôõng..., cho ñeán Tyø-baùt-xaù-na.

Ñoù laø söï theo doõi quan saùt phaùp beân ngoaøi. Cuõng goïi laø Phaùp nieäm truï, truï vôùi caùc thöù, chaùnh caàn, chaùnh tri, chaùnh nieäm vaø deïp boû caùc tham lam lo saàu ôû ñôøi, ñeàu nhö tröôùc ñaõ noùi. Theá naøo laø ñoái vôùi phaùp beân trong vaø beân ngoaøi maø theo doõi quan saùt tìm xeùt caùc thöù chaùnh caàn, chaùnh tri, chaùnh nieäm ñaày ñuû vaø deïp boû caùc tham lam lo saàu ôû ñôøi? Phaùp beân trong, nghóa laø töôûng uaån, haønh uaån cuûa mình hieän ñang tieáp noái hoaït ñoäng ñaõ coù nhöng khoâng maát. Phaùp beân ngoaøi, nghóa laø töôûng uaån - haønh uaån cuûa mình hieän ñang noái tieáp hoaït ñoäng, nhöng chöa ñöôïc thì ñaõ maát, vaø caùc töôûng uaån- haønh uaån cuûa ngöôøi khaùc (loaøi höõu tình khaùc). Hoïp caû hai thöù laïi goïi chung laø phaùp beân trong vaø beân ngoaøi. Ñoái vôùi phaùp beân trong vaø beân ngoaøi maø theo doõi quan saùt tìm hieåu, laø coù vò Bí-soâ hôïp caû töôûng uaån - haønh uaån cuûa ngöôøi khaùc laøm thaønh moät nhoùm roài theo doõi tìm hieåu vaø quan saùt caùc töôùng veà phaùp cuûa mình vaø cuûa ngöôøi khaùc, töùc laø naêm uaån beân ngoaøi beân trong ñaõ noùi, saùu keát, baûy giaùc chi v.v... vaø caùc thöù ñaây - kia, mình - ngöôøi, coù - khoâng, chöa sinh, ñang sinh, sinh roài, ñang ñoaïn tröø, ñoaïn tröø roài, khoâng ñeå cho sinh laïi caùc töôùng... Khi suy nghó xeùt hieåu caùc phaùp beân trong vaø beân

ngoaøi nhö theá, thì lieàn coù nhöõng caùch tuyeån choïn kyõ löôõng... cho ñeán Tyø-baùt-xaù-na. Ñoù laø theo doõi caùc phaùp beân trong vaø beân ngoaøi. Cuõng goïi laø Phaùp nieäm truï, truï vôùi caùc thöù chaùnh caàn, chaùnh tri, chaùnh nieäm ñaày ñuû vaø deïp boû caùc tham lam lo saàu ôû ñôøi, nhö tröôùc ñaây ñaõ noùi. Laïi coù vò Bí-soâ, hôïp caû töôûng uaån- haønh uaån ôû tröôùc cuûa mình vaø ngöôøi khaùc laïi thaønh moät nhoùm maø theo doõi suy nghó quan saùt caùc thöù tai hoïa loãi laàm. Nghóa laø phaùp naøy nhö caùc thöù beänh hoaïn, caùc thöù ung nhoït gheû lôû... Roäng noùi cho ñeán noù laø phaùp dôøi ñoåi hö naùt... Khi suy tö tìm xeùt caùc tai hoïa loãi laàm veà phaùp aáy, thì lieàn coù nhöõng caùch tuyeån choïn kyõ löôõng... cho ñeán Tyø-baùt-xaù-na. Ñoù laø theo doõi caùc phaùp beân trong vaø beân ngoaøi. Cuõng goïi laø Phaùp nieäm truï, truï vôùi caùc thöù chaùnh caàn, chaùnh tri, chaùnh nieäm ñaày ñuû vaø deïp boû caùc tham lam lo saàu ôû ñôøi, nhö tröôùc ñaõ noùi.

Phaåm 10: THAÙNH ÑEÁ

Thuôû aáy, Ñöùc Baïc-giaø-phaïm truù ôû khu röøng Thí Loäc, thuoäc thaønh Baø-la-ni-tö, choã luaän thuyeát cuûa caùc vò Tieân nhaân. Baáy giôø, Ñöùc Theá Toân baûo vôùi chuùng Bí-soâ: Ñaây laø khoå Thaùnh ñeá (söï thaät veà khoå cuûa Phaät noùi), neáu ai ñoái vôùi phaùp chöa töøng nghe naøy maø ñuùng lyù suy tö tìm xeùt thì nhaát ñònh seõ coù ñöôïc maét saùng trí tueä bieát roõ moïi leõ. Ñaây laø khoå taäp Thaùnh ñeá, neáu ai ñoái vôùi phaùp chöa töøng nghe maø ñuùng lyù suy tö tìm xeùt thì nhaát ñònh seõ coù khaû naêng phaùt sinh maét saùng trí tueä bieát roõ moïi leõ. Ñaây laø khoå taäp dieät Thaùnh ñeá, neáu ai ñoái vôùi phaùp chöa töøng nghe maø ñuùng lyù suy tö tìm xeùt thì nhaát ñònh seõ coù khaû naêng phaùt sinh maét saùng

trí tueä bieát roõ moïi leõ. Ñaây laø khoå dieät ñaïo Thaùnh ñeá, neáu ai ñoái vôùi phaùp chöa töøng nghe maø ñuùng lyù suy tö tìm xeùt thì nhaát ñònh seõ coù khaû naêng phaùt sinh maét saùng trí tueä bieát roõ moïi leõ. 1. Laïi nöõa caùc vò Bí-soâ, vôùi khoå Thaùnh ñeá naøy neân duøng thoâng tueä maø nhìn bieát taän töôøng (bieát khaép). Neáu ai ñoái vôùi phaùp chöa töøng nghe naøy maø ñuùng lyù suy tö tìm hieåu thì nhaát ñònh seõ phaùt sinh ñöôïc maét saùng trí tueä bieát roõ. 2. Vôùi khoå taäp Thaùnh ñeá naøy neân duøng thoâng tueä maø ñoaïn döùt. Neáu ai ñoái vôùi phaùp chöa töøng nghe naøy maø ñuùng lyù suy tö tìm xeùt thì nhaát ñònh seõ phaùt sinh ñöôïc maét saùng trí tueä bieát roõ moïi leõ. 3. Vôùi khoå dieät Thaùnh ñeá naøy neân duøng thoâng tueä maø chöùng ñaït. Neáu ai ñoái vôùi phaùp chöa töøng nghe naøy maø ñuùng lyù suy tö tìm xeùt thì

nhaát ñònh seõ phaùt sinh ñöôïc maét saùng trí tueä bieát roõ. 4. Vôùi con ñöôøng ñöa ñeán söï dieät heát khoå cuûa Phaät noùi naøy, neân duøng thoâng tueä maø tu taäp. Neáu ai ñoái vôùi phaùp chöa töøng nghe naøy maø ñuùng lyù suy tö tìm xeùt thì nhaát ñònh seõ phaùt sinh ñöôïc maét saùng trí tueä bieát roõ moïi leõ. Laïi nöõa caùc vò Bí-soâ, vôùi khoå Thaùnh ñeá naøy, Ta ñaõ duøng thoâng tueä maø bieát khaép (bieát taän töôøng). Neáu ai ñoái vôùi phaùp chöa töøng nghe naøy maø ñuùng lyù suy tö tìm xeùt thì nhaát ñònh seõ phaùt sinh ñöôïc maét saùng trí tueä bieát roõ moïi leõ. Vôùi khoå taäp Thaùnh ñeá naøy, Ta ñaõ duøng thoâng tueä maø chöùng ñaït. Neáu ai ñoái vôùi phaùp chöa töøng nghe naøy maø ñuùng lyù suy tö tìm xeùt thì nhaát ñònh seõ phaùt sinh ñöôïc maét saùng trí tueä bieát roõ moïi leõ. Vôùi khoå dieät Thaùnh ñeá naøy, Ta ñaõ duøng thoâng tueä maø chöùng ñaït. Neáu ai ñoái vôùi phaùp chöa töøng nghe naøy maø ñuùng lyù suy tö tìm xeùt thì nhaát ñònh seõ phaùt sinh ñöôïc maét saùng trí tueä bieát roõ. Vôùi thuù khoå dieät Thaùnh ñeá naøy, Ta ñaõ duøng thoâng tueä maø chöùng ñaït. Neáu ai ñoái vôùi phaùp chöa töøng nghe naøy maø ñuùng lyù suy tö tìm xeùt thì nhaát ñònh seõ phaùt sinh ñöôïc maét saùng trí tueä bieát roõ. Caùc thaày Bí-soâ neân bieát! Ñoái vôùi boán Thaùnh ñeá ñoù, neáu Ta chöa ba laàn chuyeån thaønh möôøi hai hình thöùc, nghóa laø chöa phaùt sinh ñöôïc maét saùng trí tueä bieát roõ moïi leõ, thì ñoái vôùi coõi theá gian cuûa haøng trôøi, ngöôøi, Ma, Phaïm, Sa-moân, Baø-la-moân chöa theå naøo ñöôïc xuaát ly giaûi thoaùt, cuõng nhö chöa theå tröø heát caùc ñieân ñaûo laàm laãn vaø taâm trí truï nhieàu vaøo moät nôi..., cuõng nhö chöa theå ñuùng nhö thaät tuyeân boá raèng: Ta ñaõ chöùng ñöôïc Boà-ñeà Chaùnh ñaúng Chaùnh giaùc Voâ thöôïng (baäc giaùc ngoä toái thöôïng). Vì ñoái vôùi boán Thaùnh ñeá ñoù Ta ñaõ ba laàn chuyeån thaønh möôøi hai hình thöùc cuûa töôùng, nghóa laø Ta ñaõ phaùt sinh ñöôïc maét saùng trí tueä bieát roõ moïi leõ lieàn xuaát ly giaûi thoaùt ngay ôû coõi theá gian cuûa haøng trôøi, ngöôøi, Ma, Phaïm, Sa-moân, Baø-la-moân v.v... vaø ñaõ döùt heát ñieân ñaûo laàm laãn, taâm truï nhieàu vaøo moät nôi, cuõng nhö daùm tuyeân boá ñuùng nhö thaät: Ta ñaõ chöùng ñöôïc Boà-ñeà Voâ thöôïng Chaùnh ñaúng Chaùnh giaùc... Khi Ñöùc Phaät giaûng noùi phaùp naøy, caùc thaày nhö Kieàu-traàn-na cuøng taùm vaïn chö Thieân lìa boû ñöôïc traàn caáu vaø phaùt sinh maét phaùp tònh, khi nhìn caùc phaùp. Baáy giôø, Ñöùc

Phaät hoûi caùc thaày Kieàu-traàn-na: Vôùi caùc phaùp Ta vöøa noùi caùc thaày coù hieåu roõ khoâng? Caùc thaày Kieàu-traàn-na thöa: Nay chuùng con ñaõ hieåu raát roõ.... Vò thöù hai, thöù ba cuõng nhö theá. Vì thaày Kieàu-traàn-na laø ngöôøi ñaàu tieân hieåu bieát phaùp ñoù, neân ngöôøi ñôøi cuøng toân xöng caùc vò aáy laø A-nhaõ-ña. Khi ñoù caùc vò Ñòa thaàn (thaàn ñaát),

Laïc-xoa nghe ñöôïc nhöõng lôøi aáy thì heát söùc vui möøng, hôùn hôû lôùn tieáng khen: Hoâm nay Ñöùc Phaät ôû choã caùc vò Tieân nhaân luaän thuyeát Baø-la-ni töø trong khu röøng Thí Loäc (Loäc uyeån), ñaõ thöông xoùt taát caû chuùng sinh trong coõi theá gian naøy, muoán giuùp cho taát caû moïi ngöôøi ñeàu nhaän ñöôïc nhöõng söï lôïi ích vaø an laïc, cho neân ñaõ ba laàn chuyeån phaùp luaân, môû lôøi dieãn giaûng giaùo phaùp vôùi ñaày ñuû caû möôøi hai hình thöùc, khaép coõi theá gian toaøn theå caùc vò Sa-moân, Baø-la-moân caùc vò Trôøi - Ma - Phaïm ñeàu khoâng theå ñaûm ñöông, khoâng ñuû khaû naêng trong vieäc chuyeån phaùp luaân voâ thöôïng, dieãn giaûng giaùo phaùp nhieäm maàu, caùc vò nhö Kieàu-traàn-na v.v... ñaõ thaáy roõ ñöôïc Thaùnh ñeá. Töø nay caùc chuùng trôøi seõ theâm ñoâng ñaûo coøn boïn A-toá-laïc seõ giaûm ñi. Do söï truyeàn baù giaùo lyù roäng raõi naøy maø toaøn theå trôøi, ngöôøi ñeàu thaám nhuaàn ñöôïc raát nhieàu lôïi ích an laïc voâ cuøng cao quyù ñaëc bieät... Caùc thaàn Laïc-xoa (Döôïc-xoa) ñang bay treân khoâng trung khi nghe nhöõng lôøi reo vui nhö theá thì heát söùc vui möøng ñeán truyeàn baùo ngay cho caùc trôøi Töù Ñaïi Vöông. Caùc vò naøy nghe roài cuõng vui möøng ñeàu cao tieáng thoâng baùo khaép nôi. Trong thoaùng choác lôøi thoâng baùo vang roäng caû cung trôøi Phaïm thieân. Baáy giôø, vò vua trôøi Ñaïi Phaïm nghe lôøi thoâng baùo aáy neân heát söùc vui möøng khen: Möøng Ñöùc Phaät ñaõ chuyeån phaùp luaân voâ thöôïng, ñaõ baét ñaàu dieãn giaûng giaùo phaùp nhieäm maàu, seõ ñem laïi voâ soá lôïi laïc cho toaøn theå quaàn sinh. Trong naøy noùi veà vieäc chuyeån phaùp luaân neân goïi laø Kinh Chuyeån Phaùp Luaân. Khi ñoù naêm vò Bí-soâ Kieàu-traàn-na cuøng taùm vaïn Thieân chuùng nghe kinh roài heát söùc vui möøng tin nhaän tuaân haønh ñaày ñuû. 1. Theá naøo laø Khoå Thaùnh ñeá? Ñaùp: Nghóa laø goàm coù caùc khoå veà sinh, giaø, beänh, cheát, oaùn thuø maø gaëp gôõ nhau hoaøi laø khoå, thöông yeâu maø phaûi xa nhau laø khoå, caàu mong khoâng toaïi nguyeän laø khoå vaø noùi chung taát caû naêm uaån ñeàu laø khoå. Theá naøo laø sinh khoå? Sinh, nghóa laø caùc chuûng loaïi höõu tình, chuùng tuï hoïp nhau laïi, coù caùc ñôøi soáng vaø sinh saûn theâm caùc ñôøi soáng, coù caùc uaån, vaø coù ñuû caùc thöù giôùi - xöù - uaån thì sinh maïng, ñôøi soáng seõ ñöôïc taïo neân vaø xuaát hieän. Goïi chung ñoù laø sinh, ñôøi soáng. Vì sao laïi noùi sinh laø khoå? Khoå laø loaøi höõu tình ñang sinh soáng thì seõ nhaän laõnh vaø giöõ laáy (chòu ñöïng) caùc thöù khoå cuûa thaân hoaëc cuûa taâm, hay cuûa thaân vaø taâm. Hoaëc laø nhaän laõnh giöõ laáy, chòu ñöïng caùc thöù noùng naûy böùt röùt khoå buoàn cho rieâng cuûa thaân, hoaëc rieâng cuûa taâm, hoaëc caû thaân vaø taâm. Cho ñeán caùc vieäc naëng neà hôn nhö chòu ñöïng caùc söï thieâu ñoát cuûa thaân, hoaëc cuûa taâm, hoaëc cuûa caû thaân vaø taâm... cho neân nôi laø

khoå. Laïi nöõa, khi soáng (sinh) thì phaûi chòu hai thöù khoå khoå vaø haønh khoå, neân goïi laø sinh khoå. Theá naøo laïi noùi laø giaø khoå? Giaø nghóa laø luùc ñaõ giaø yeáu thì toùc ruïng, toùc baïc phô, da duøn maët nhaên, mình khom, löng coøng, hôi thôû gaáp gaùp khoø kheø, phaûi nöông gaäy maø laàn böôùc, caû mình maåy noåi taøn nhang hoaëc baïch bieán loang loã. Tinh thaàn suy nhöôïc, muø môø ngu ñoän chaäm chaïp. Caùc cô quan boä phaän ñeàu raõ rôøi hö naùt, caùc haønh cuõng suy thoaùi baïi hoaïi, muïc naùt suy yeáu... Goïi chung laø giaø. Vì sao giaø laø khoå? Khi loaøi höõu tình ñaõ giaø thì seõ nhaän laõnh giöõ laáy vaø chòu ñöïng caùc khoå cuûa thaân... Roäng noùi cho ñeán nhaän laáy vaø chòu ñöïng söï thieâu ñoát cuûa caû thaân vaø taâm. Laïi coøn khi giaø thì phaûi chòu ba thöù khoå laø khoå khoå, haønh khoå, vaø hoaïi khoå. Cho neân goïi laø giaø khoå. Theá naøo laø beänh khoå? Beänh, nghóa laø ñau ñaàu, ñau maét, tai, muõi, löôõi, beänh maët maøy, hoâi mieäng, beänh raêng coû, beänh haøm hoïng, phong ñieân, truùng gioù, ho hen, hôi thôû ngheïn töùc hay ôï ngaùp, beänh phong cuøi, gheû lôû, beänh tró, kieát lî, truùng gioù, beänh noùng hoaëc laïnh, beänh soát reùt, ñoäng kinh oùi möûa, gheû lôû nhoït ñoäc, beänh phuø thuûng, beänh gheû lôû, laùc, beänh ung böôùu, beänh ngöng treä roø ræ, beänh keát hôøn, keát haïch, beänh noùng naûy, böùt röùt v.v... vaø caùc thöù beänh khaùc sinh ra töø thaân vaø taâm, thaân taâm bò beänh hoaïn khoå sôû..., goïi chung laø beänh. Vì sao laïi goïi beänh laø khoå? Loaøi höõu tình khi beänh thì nhaän laõnh, giöõ laáy, chòu ñöïng caùc thöù ñau khoå cuûa thaân... Roäng noùi cho ñeán nhaän giöõø chòu ñöïng caùc thöù thieâu ñoát caû thaân vaø taâm. Laïi nöõa, khi beänh thì phaûi chòu hai thöù khoå laø khoå khoå vaø haønh khoå, neân noùi laø beänh khoå. Theá naøo cheát laø khoå? Cheát nghóa laø caùc loaøi höõu tình ñang tuï hoïp cuøng soáng vôùi nhau thì bieán ñoåi, chia lìa, cuoäc soáng, söùc noùng vaø thöùc bò tieâu maát, thaân mình khoâng coøn cöû ñoäng nhuùc nhích, caùc uaån ñeàu bò phaù hö. Cheát non, taøn ñôøi, ra ñi, thôû hôi cuoái cuøng... ñeàu goïi laø cheát. Vì sao noùi cheát laø khoå? Caùc loaøi höõu tình khi cheát thì phaûi nhaän giöõ chòu ñöïng bieát bao nhieâu khoå sôû cho thaân theå... Roäng noùi cho ñeán nhaän giöõ chòu ñöïng caùc thöù thieâu ñoát cuûa thaân vaø taâm, cho neân noùi cheát laø khoå. Laïi coøn khi cheát thì phaûi chòu ba thöù khoå laø khoå khoå, haønh khoå, vaø hoaïi khoå. Cho neân goïi cheát laø khoå. Theá naøo laø oaùn gheùt gaëp nhau laø khoå? Oaùn gheùt gaëp nhau, nghóa laø caùc loaøi höõu tình (moïi ngöôøi) khoâng yeâu thöông meán thích nhau, khoâng hôïp yù vöøa loøng nhau..., maø phaûi cuøng laøm, cuøng ôû chung moät choã, khoâng theå naøo khaùc ñöôïc, khoâng theå phaân taùn lìa xa nhau ñöôïc maø phaûi hoøa hôïp tuï taäp gaëp gôõ nhau maõi..., neân goïi chung laø oaùn gheùt maø phaûi gaëp

nhau laø khoå. Vì sao laïi noùi oaùn gheùt gaëp nhau laø khoå? Noùi oaùn gheùt gaëp nhau khoå, nghóa laø caùc loaøi höõu tình (ngöôøi naøo) oaùn gheùt maø gaëp nhau hoaøi thì phaûi nhaän giöõ chòu ñöïng bao nhieâu caùi khoå naõo cuûa thaân... Roäng

noùi cho ñeán phaûi chòu ñöïng bao nhieâu caùc thöù thieâu ñoát caû thaân vaø taâm, neân noùi ñoù laø khoå. Laïi coøn khi oaùn gheùt maø gaëp nhau thì phaûi chòu hai thöù khoå laø khoå khoå, haønh khoå. Cho neân noùi oaùn gheùt maø gaëp nhau hoaøi laø Khoå. Theá naøo laø thöông nhau maø lìa nhau laø khoå? Thöông nhau maø phaûi lìa nhau, nghóa laø caùc loaøi höõu tình yeâu thöông meán thích nhau, thích yù vöøa loøng nhau nhöng caû hai khoâng cuøng ôû chung moät choã, cuøng laøm baïn beø thaân thieát vôùi nhau, maø ñaønh phaûi caùch bieät, rieâng reõ, phaân taùn lìa xa nhau, vaø khoâng theå cuøng hoøa hôïp tuï taäp gaëp gôõ nhau ñöôïc..., goïi chung laø thöông nhau maø lìa nhau laø khoå. Vì sao laïi noùi thöông nhau maø phaûi lìa nhau laø khoå? Nghóa laø caùc loaøi höõu tình khi thöông meán nhau maø phaûi xa lìa nhau thì phaûi nhaän chòu moïi söï ñau khoå cuûa thaân theå... Roäng noùi cho ñeán nhaän laõnh giöõ laáy, chòu ñöïng bao nhieâu ñau khoå nhö bò thieâu ñoát caû thaân vaø taâm, neân noùi ñoù laø khoå. Laïi coøn khi thöông nhau maø maõi xa lìa nhau thì phaûi chòu ba thöù khoå laø khoå khoå, haønh khoå, vaø hoaïi khoå. Cho neân noùi thöông nhau maø phaûi xa lìa nhau laø khoå. Theá naøo laø mong caàu khoâng ñöôïc laø khoå? Caàu khoâng ñöôïc, nghóa laø mong caàu veà caùc thöù raát thích yù vöøa loøng veà saéc-thanh-höông-vò-xuùc, hay y phuïc aên uoáng, ngoïa cuï, thuoác men, caùc ñoà duøng caàn thieát cho ñôøi soáng haèng ngaøy nhöng laïi khoâng coù ñöôïc, khoâng gaëp gôõ, khoâng thaáy, khoâng thaønh töïu, khoâng hoaøn haûo thuaän hôïp (hoøa hôïp)... Goïi laø chung laø mong caàu maø khoâng ñöôïc. Vì sao noùi mong caàu khoâng ñöôïc laø khoå? Nghóa laø caùc loaøi höõu tình khi mong caàu maø khoâng ñöôïc thì phaûi laõnh nhaän giöõ laáy, chòu ñöïng taát caû moïi thöù ñau khoå cuûa thaân theå... Roäng noùi cho ñeán phaûi nhaän laõnh giöõ laáy chòu ñöïng taát caû moïi thöù ñau khoå nhö bò thieâu ñoát caû thaân vaø taâm, cho neân noùi ñoù laø khoå. Laïi coøn khi mong caàu chaúng ñöôïc thì phaûi chòu hai thöù khoå laø khoå khoå vaø haønh khoå. Cho neân noùi mong caàu khoâng ñöôïc laø khoå. Theá naøo laø noùi vaén goïn taát caû naêm uaån ñeàu khoå? Naêm thuû uaån, töùc laø saéc thuû uaån vaø caùc thoï, töôûng, haønh, thöùc, thuû uaån..., goïi chung laø naêm thuû uaån. Vì lyù do naøo maø noùi taát caû naêm thuû uaån laø khoå? Nghóa laø vì caùc uaån

naøy ñeàu khoâng thöôøng (voâ thöôøng) maø luoân chuyeån dôøi, noù luoân meät moûi raõ rôøi, suy yeáu, noù laø phaùp luoân maát maùt, hö hoaïi raát nhanh choùng khoâng bao giôø. Noù luoân hö hao muïc naùt, bieán raõ khoâng phaûi coøn maõi, khoâng theå baûo ñaûm tin caäy ñöôïc, noù laø phaùp dôøi ñoåi hö naùt, coù luùc taêng theâm coù khi giaûm bôùt, môùi sinh ra ñoù thì boãng nhieân maát ñi. Xöa khoâng coù maø nay coù, khi coù roài laïi trôû veà khoâng... Vì leõ ñoù neân noùi toùm taét moät lôøi laø taát caû naêm thuû uaån laø khoå. Nhö noùi caùc uaån ñeàu coù tính chaát laø khoå vì noù khoâng an oån, vì noù traùi ngöôïc laïi vôùi Thaùnh taâm. Caùc khoå nhö theá goïi laø khoå ñeá, nghóa laø ñoù ñuùng laø voâ thöôøng, laø voâ thöôøng neân goïi laø khoå. Noù ñuùng laø khoå; duø Phaät coù ra ñôøi hay khoâng ra ñôøi. Caùi phaùp khoå ñoù laø phaùp luoân laøm cho phaùp giôùi toàn taïi. Taát caû caùc Nhö Lai ñeàu ñaõ roõ bieát thaáu suoát töôøng taän neân ñeàu dieãn noùi trình

baøy, ñöa ra thaønh quan ñieåm phaân bieät chæ baøy, khieán noù caøng saùng toû roõ raøng: Ñaây laø voâ thöôøng, ñaây laø khoå. Ñaây laø tính chaát voâ thöôøng thì ñoù laø tính chaát cuûa khoå. Ñoù laø ñieàu chaân thaät, ñuùng ñaén nhaát, khoâng heà hö voïng, khoâng heà ñieân ñaûo laàm laïc, ñoåi khaùc..., neân goïi laø Khoå ñeá. Goïi laø Thaùnh - Phaät vaø ñeä töû Phaät. Ñaây laø Thaùnh ñeá, nghóa laø caùc vò Thaùnh aáy ñoái vôùi caùc ñieàu ñoù (khoå, taäp v.v... naøy) ñeàu hieåu bieát thaáy roõ, thaáy roõ noù laø chaân thaät ñuùng ñaén, chaéc chaén laø Ñeá. Do ñoù maø goïi laø Thaùnh ñeá. Laïi coøn khoå Thaùnh ñeá laø caùi giaû laäp treân danh töôûng ngoân thuyeát, treân trí töôûng noùi naêng coù ñoái ñaõi. Goïi laø Thaùnh ñeá, vì chö Phaät vaø caùc haøng ñeä töû ñeàu ñöa ra caùi teân goïi nhö theá. 2. Theá naøo laø khoå taäp Thaùnh ñeá? Ñaùp: Nghóa laø coù bao nhieâu thöù aùi duïc, meán yeâu. Sau ñoù thì lieàn coù söï möøng vui ham thích ñi ñoâi vôùi caùc aùi duïc ñoù (söï yeâu thích ñoù). Nhö theá maø noùi vaén taét laø khoå taäp Thaùnh ñeá... Neáu noùi roõ raøng hôn laø töø caùi aùi thöù hai, thöù ba thì laïi coù theâm caùc ñieàu tham aùi thöù tö, thöù naêm, thöù saùu..., keå caû moïi phaùp chaúng thieän hay moïi phaùp thieän höõu laäu vaø taát caû moïi thöù troùi buoäc chaët cheõ cuûa tuøy mieân, tuøy phieàn naõo v.v... taát caû ñeàu goïi chung laø khoå taäp Thaùnh ñeá. Vì sao laïi noùi laø khi coù heát thaûy caùc aùi roài sau ñoù laïi vui möøng ham thích luoân ñi ñoâi vôùi caùc aùi duïc ñoù, vaø moïi ngöôøi ai ai cuõng ham thích aùi duïc, thì ñeàu goïi laø khoå taäp Thaùnh ñeá? Nghóa laø boán thöù aùi duïc naøy chính laø caùi nguyeân nhaân caên baûn, laø con ñöôøng phaùt khôûi cuûa khoå quaù khöù - hieän taïi - vò lai. Roäng noùi cho ñeán thaân cheát roài thì chính do nhaân khoå ñoù thuùc ñaåy quaû khoå maø sinh khôûi. Cho neân noùi ñaây goïi laø khoå taäp Thaùnh ñeá.

Vì sao laïi coù caùi aùi thöù hai, thöù ba, roài sau laïi coù caùi aùi thöù tö, thöù naêm, thöù saùu vaø taát caû caùc phaùp chaúng thieän, taát caû caùc phaùp thieän höõu laäu, taát caû moïi söï troùi buoäc chaët cheõ cuûa tuøy mieân vaø tuøy phieàn naõo..., thì ñeàu goïi laø khoå taäp Thaùnh ñeá? Nghóa laø chính caùc phaùp naøy laø nhaân caên baûn, con ñöôøng phaùt khôûi cuûa khoå suoát trong quaù khöù - hieän taïi - vò lai. Roäng noùi cho ñeán khi thaân naøy cheát ñi thì chính do phaùp ñoù laøm nhaân neân coù khoå quaû sinh ra. Nhö theá caùc aùi duïc v.v... ñeàu goïi laø Taäp ñeá. Goïi laø Taäp ñeá thì caùc aùi naøy laø ñuùng nhö thaät vaø caùc aùi naøy goïi laø Taäp thì ñuùng nhö thaät noù laø Taäp, laø söï tuï hoïp chöùa nhoùm, duø Phaät coù ra ñôøi hay khoâng thì chuùng vaãn laø aùi, laø taäp. Chuùng laøm cho phaùp giôùi toàn taïi, taát caû Phaät Nhö Lai ñeàu töï nhieân thaáu suoát, ñeàu hieåu bieát ñuùng ñaén maø tuyeân noùi, trình baøy, ñaët thaønh vaán ñeà, maø phaân bieät chæ baøy laøm noù ñöôïc roõ raøng saùng toû. Nghóa laø ñaây laø aùi, ñaây laø taäp, ñaây laø tính chaát cuûa caùc aùi vaø ñaây laø tính chaát cuûa taäp. Ñoù laø ñieàu chaân thaät ñuùng ñaén nhaát, khoâng heà hö voïng, khoâng heà ñieân ñaûo, laàm laãn, ñoåi khaùc, neân goïi laø Taäp ñeá. Laïi coøn khoå taäp Thaùnh ñeá laø caùi giaû laäp treân danh töôûng ngoân thuyeát, treân trí töôûng noùi naêng ñoái ñaõi, goïi laø Thaùnh ñeá, quaù khöù haèng sa Phaät vaø haøng ñeä töû ñeàu ñaët ra teân goïi nhö theá. 3. Theá

naøo laø khoå dieät Thaùnh ñeá? Ñaùp: Nghóa laø coù caùc aùi roài sau ñoù thì vui möøng ham thích caùc aùi vaø cuøng ñi (soáng chung) vôùi aùi duïc, ai ai cuõng ham thích aùi... Vôùi caùc vieäc nhö theá thì ñoaïn tröø döùt haún khoâng soùt chuùt gì, laø buoâng boû, bieán ñoåi maø möûa ra thaät heát, lìa boû heát, tieâu dieät heát caùc nhieãm tröôùc, laø tòch tónh vaéng laëng cuøng cöïc, laø khoâng coøn gì caû... Nhö theá noùi vaén taét laø khoå dieät Thaùnh ñeá (söï dieät heát caùc khoå). Neáu nhö roäng noùi thì caùi aùi thöù hai, thöù ba sau ñoù seõ coù caùi thöù tö, thöù naêm, thöù saùu vaø taát caû caùc phaùp chaúng thieän, taát caû caùc phaùp thieän höõu laäu, taát caû moïi söï raøng buoäc cuûa tuøy mieân vaø tuøy phieàn naõo... Taát caû nhöõng thöù ñoù buoâng xaû, bieán ñoåi noân möûa ra thaät heát, lìa boû heát, tieâu dieät heát caùc nhieãm tröôùc, laø tòch tónh vaéng laëng cuøng cöïc, laø khoâng coøn gì caû..., caùc thöù ñoù ñeàu goïi laø khoå dieät Thaùnh ñeá. Vì sao laø caùc thöù aùi roài sau ñoù thì vui möøng ham thích caùc aùi, cuøng soáng chung vôùi caùc aùi, vaø ai ai cuõng ham thích caùc aùi..., maø ñoaïn döùt khoâng coøn gì, laø buoâng boû bieán ñoåi, noân möûa ra cho thaät heát, lìa boû heát, tieâu dieät heát caùc tröôùc nhieãm, laø tòch tónh vaéng laëng cuøng cöïc, laø khoâng coøn gì caû..., thì ñeàu goïi laø khoå dieät Thaùnh ñeá? Nghóa laø boán thöù aùi naøy

neáu chöa ñoaïn döùt, chöa bieát khaép, chöa tieâu dieät, chöa noân möûa ra thaät heát thì sau naøy, nhieàu ñôøi sau, caùc quaû khoå seõ noái tieáp nhau maø khôûi leân hieän roõ ra. Coøn nhö ñaõ ñoaïn tröø döùt, ñaõ bieát khaép, ñaõ tieâu dieät, ñaõ möûa ra heát roài thì sau naøy, nhieàu ñôøi sau naøy caùc quaû khoå seõ khoâng coøn sinh ra ñöôïc nöõa, cho neân söï ñoaïn döùt naøy laø khoå dieät Thaùnh ñeá. Vì sao maø töø caùi aùi thöù hai, thöù ba, roài sau ñoù seõ coù caùi thöù tö, thöù naêm, thöù saùu vaø taát caû caùc phaùp chaúng thieän, taát caû phaùp thieän höõu laäu, taát caû caùc thöù troùi buoäc chaët cheõ cuûa tuøy mieân vaø tuøy phieàn naõo..., neáu döùt tröø heát khoâng coøn soùt chuùt gì, lìa boû heát, buoâng boû heát, bieán ñoåi möûa ra thaät heát, tieâu dieät heát caùc nhieãm tröôùc, laø tòch tónh vaéng laëng cuøng cöïc, laø khoâng coøn gì caû..., thì ñeàu goïi laø khoå dieät Thaùnh ñeá? Nghóa laø caùc phaùp naøy, neáu chöa ñoaïn döùt, chöa bieát khaép, chöa tieâu dieät heát, chöa oùi möûa ra heát, thì sau naøy, nhieàu ñôøi sau naøy caùc quaû khoå seõ noái tieáp nhau maø sinh ra vaø khôûi leân. Coøn khi ñaõ ñoaïn döùt, ñaõ bieát khaép, ñaõ tieâu dieät heát, ñaõ oùi möûa ra heát thì caùc quaû khoå sau naøy seõ khoâng theå naøo sinh laïi ñöôïc. Cho neân söï ñoaïn döùt naøy goïi laø khoå dieät Thaùnh ñeá. Töùc laø khoå dieät Thaùnh ñeá naøy cuõng goïi laø nhaø cöûa, cuõng goïi laø beán baõi, cuõng goïi laø nôi cöùu ñoä, cuõng goïi laø choán nöông thaân (trôû veà nôi nöông nhôø). Cuõng goïi laø choã caàn ñeán, cuõng goïi laø choã voâ öu, khoâng lo saàu, cuõng goïi laø khoâng beänh hoaïn, cuõng goïi laø baát töû khoâng coøn cheát choùc, cuõng goïi laø khoâng bò thieâu ñoát, cuõng goïi laø khoâng böùt röùt noùng naûy, cuõng goïi laø nôi an oån, nôi maùt meû, nôi vaéng laëng tòch tónh, cuõng goïi laø vieäc thieän, laø ñieàm toát, cuõng goïi laø coõi an laïc, baát ñoäng vaø cuõng goïi ñoù laø coõi Nieát-baøn. Nhö noùi Nieát-baøn laø söï dieät khoå chaân thöïc, laø quaû vò roát raùo cuûa

Sa-moân. Caùc söï ñoaïn dieät nhö theá thì goïi laø Dieät ñeá, thì teân Nieát-baøn naøy laø ñuùng nhö thaät, Nieát-baøn ñoù ôû ñaây goïi laø dieät thì ñuùng laø dieät, duø Ñöùc Phaät coù ra ñôøi hay khoâng thì noù vaãn laø dieät, laø Nieát-baøn töø laâu, phaùp naøy laøm cho phaùp giôùi toàn taïi, taát caû Phaät Nhö Lai ñeàu töï nhieân thaáu suoát, ñeàu hieåu bieát ñuùng ñaén maø tuyeân noùi trình baøy, ñaët thaønh vaán ñeà, vaø phaân bieät chæ baøy khieán noù caøng roõ raøng saùng toû. Nghóa laø ñaây laø Nieát- baøn, ñaây laø dieät, ñaây laø tính chaát Nieát-baøn, ñaây laø tính chaát cuûa dieät. Ñoù laø ñieàu chaân thaät, ñuùng ñaén nhaát, chaúng heà hö voïng, chaúng heà ñieân ñaûo laàm laãn sai khaùc, neân goïi laø Dieät ñeá. Goïi laø Thaùnh ñeá, Thaùnh töùc laø chö Phaät vaø haøng ñeä töû cuûa Phaät. Ñaây laø Thaùnh ñeá, nghóa laø caùc vò Thaùnh aáy ñeàu thaáy bieát hieåu roõ caùc ñieàu ñoù. Bieát roõ noù laø chaân thaät, ñuùng ñaén, chaéc chaén ñoù laø Ñeá. Do ñoù goïi laø Thaùnh ñeá.

SOÁ 1537 - LUAÄN A TYØ ÑAÏT MA PHAÙP UAÅN TUÙC - Quyeån 6 436

Laïi coøn khoå dieät Thaùnh ñeá laø caùi giaû laäp treân danh töôûng ngoân thuyeát, treân trí töôûng noùi naêng ñoái ñaõi, goïi laø Thaùnh ñeá. Quaù khöù Haèng sa Phaät vaø haøng ñeä töû ñeàu cuøng ñaët ra teân goïi nhö theá. 4. Theá naøo laø ñaïo ñöa ñeán dieät khoå Thaùnh ñeá? Ñaùp: Goïi laø ñaïo hoaëc laø Thaùnh haïnh (haïnh cuûa Phaät), thì ôû quaù khöù - hieän taïi - vò lai ñoái caùc khoå ñeàu coù theå luoân ñoaïn döùt, luoân buoâng xaû, luoân bieán ñoåi, nhaû ra heát, luoân lìa nhieãm, luoân dieät tröø, luoân vaéng laëng, luoân bieán maát khoâng coøn gì..., phaûi chaêng ñoù goïi laø taùm chi Thaùnh ñaïo? Noù goàm coù chaùnh kieán, chaùnh tö duy, chaùnh ngöõ, chaùnh nghieäp, chaùnh maïng, chaùnh caàn, chaùnh nieäm, chaùnh ñònh. Theá naøo laø Chaùnh kieán? Nghóa laø haøng ñeä töû Phaät ñoái vôùi khoå-taäp -dieät-ñaïo maø suy tö tìm xeùt veà khoå-taäp-dieät-ñaïo, luoân luoân taùc yù töông öng vôùi voâ laäu vaø coù bao nhieâu caùch tuyeån choïn thì neân tuyeån choïn kyõ löôõng, cuøng cöïc hieåu roõ, hieåu taát caû, hieåu gaàn. Thaáu hieåu moïi leõ cô maät kín ñaùo, xeùt bieát thaáu ñaùo saùng suoát, hieåu bieát roõ raøng tinh töôøng vaø Tyø- baùt-xaù-na. Ñoù goïi laø Chaùnh kieán. Theá naøo laø Chaùnh tö duy? Nghóa laø haøng ñeä töû Phaät ñoái vôùi khoå- taäp- dieät- ñaïo maø suy tö tìm xeùt veà khoå-taäp-dieät-ñaïo, luoân luoân taùc yù töông öng vôùi voâ laäu vaø coù bao nhieâu söï tìm xeùt thì ñeàu suy tö tìm xeùt kyõ, tìm caàu taát caû, xeùt tìm taát caû... khieán cho taâm ñoái vôùi caùc phaùp coøn thoâ ñoäng phaûi thay ñoåi thaønh tinh teá. Ñoù goïi laø Chaùnh tö duy. Theá naøo laø Chaùnh ngöõ? Nghóa laø haøng ñeä töû Phaät luoân suy tö tìm xeùt veà khoå-taäp-dieät-ñaïo, luoân luoân taùc yù töông öng vôùi voâ laäu vaø coù söùc suy tö choïn löïa maø töø boû ñôøi soáng sai traùi vôùi boán loaïi lôøi noùi xaáu aùc. Ñoái vôùi nhöõng lôøi thoâ aùc coøn laïi phaûi thöïc haønh cho ñöôïc voâ laäu, xa lìa, töø boû ñöôïc, töø boû tieáp caän, töø boû taän cuøng. Soáng ñôøi soáng giôùi haïnh tòch tónh vaéng laëng, khoâng laøm khoâng gaây taïo, buoâng boû taát caû, luoân töï giöõ mình, nhö thuyeàn beø caàu beán, bôø ñeâ, töôøng raøo, haøo raõnh, ñoái vôùi nhöõng gì ngaên cheá ñeàu khoâng vöôït raøo, coù töï taùnh khoâng vöôït boû khuoân pheùp. Ñoù laø Chaùnh ngöõ. Theá naøo laø Chaùnh nghieäp? Nghóa laø haøng ñeä

töû Phaät luoân suy tö tìm xeùt veà khoå-taäp-dieät-ñaïo, luoân luoân taùc yù töông öng vôùi voâ laäu vaø coù söùc suy xeùt choïn löïa kyõ maø töø boû ñôøi soáng taø ñaïo vôùi ba haïnh xaáu cuûa thaân. Coøn ñoái vôùi caùc haïnh aùc khaùc cuûa thaân thì ñöôïc voâ laäu, bieát töø boû... cho ñeán khoâng bieåu hieän ra thaân nghieäp. Ñoù laø Chaùnh nghieäp. Theá naøo laø Chaùnh maïng? Nghóa laø haøng ñeä töû Phaät luoân suy tö tìm xeùt veà khoå-taäp-dieät-ñaïo, luoân luoân taùc yù töông öng vôùi voâ laäu vaø coù söùc suy xeùt choïn löïa kyõ maø töø boû ñôøi soáng taø ñaïo vôùi ba haïnh aùc cuûa thaân

SOÁ 1537 - LUAÄN A TYØ ÑAÏT MA PHAÙP UAÅN TUÙC - Quyeån 6 437

vaø boán haïnh aùc cuûa mieäng ñeàu ñöôïc voâ laäu, bieát töø boû..., cho ñeán khoâng bieåu hieän ra thaân nghieäp vaø ngöõ nghieäp. Ñoù laø Chaùnh maïng. Theá naøo laø Chaùnh caàn (chaùnh tinh taán)? Nghóa laø haøng ñeä töû Phaät luoân suy tö tìm xeùt veà khoå-taäp-dieät-ñaïo, luoân luoân taùc yù töông öng vôùi voâ laäu, vôùi heát thaûy söï sieâng naêng chuyeân caàn, vôùi söùc löïc raát maïnh meõ, haêng haùi toät ñoä raát khoù can ngaên, loøng coá gaéng maõi khoâng. Ñoù laø Chaùnh caàn. Theá naøo laø Chaùnh nieäm? Nghóa laø haøng ñeä töû Phaät luoân suy tö tìm xeùt veà khoå-taäp-dieät-ñaïo, luoân luoân taùc yù töông öng vôùi voâ laäu, heát thaûy nieäm nghó nhôù theo, nghó nhôù, chuyeân chuù rieâng leû, ghi nhôù khoâng queân maát, khoâng maát phaùp taùnh, coù tính chaát cuûa taâm saùng suoát, ghi nhôù laâu. Ñoù laø Chaùnh nieäm. Theá naøo laø Chaùnh ñònh? Nghóa laø haøng ñeä töû Phaät luoân suy tö tìm xeùt veà khoå-taäp-dieät-ñaïo, luoân luoân taùc yù töông öng vôùi voâ laäu heát thaûy truï vaøo taâm, khoâng phaân taùn, khoâng loaïn ñoäng, luoân nhieáp giöõ ngaên töø taát caû. Coù töï taùnh cuûa taâm chuyeân chuù vaøo moät caûnh. Ñoù laø Chaùnh ñònh. Nhö theá vôùi taùm chi Thaùnh ñaïo vöøa noùi cuøng vôùi caùc haïnh voâ laäu khaùc..., thì goïi laø ñaïo daãn ñeán choã dieät khoå. Nhö noùi Thaùnh haïnh laø chaân thaät, laø ñaïo roát raùo lìa caùc khoå ñaït ñeán Nieát-baøn. Vì coù Thaùnh haïnh nhö theá, neân goïi laø Ñaïo ñeá. Nghóa laø vôùi caùc Thaùnh haïnh chaân thaät naøy, thì Thaùnh ñaïo ñoù goïi laø Ñaïo. Ñoù laø ñaïo chaân thaät, duø Phaät coù ra ñôøi hay khoâng thì noù vaãn laø ñaïo phaùp nhö theá. Phaùp ñoù laøm cho phaùp giôùi toàn taïi, taát caû Phaät Nhö Lai ñeàu töï nhieân thaáu suoát, hieåu bieát ñuùng ñaén maø tuyeân noùi trình baøy, ñaët thaønh vaán ñeà, phaân bieät chæ baøy, khieán noù caøng roõ raøng saùng toû. Nghóa laø ñaây laø Thaùnh haïnh, ñaây laø tính chaát cuûa ñaïo. Ñoù laø ñieàu chaân thaät, ñuùng ñaén nhaát, khoâng heà hö voïng, khoâng heà ñieân ñaûo laàm laãn sai khaùc, neân goïi laø Ñaïo ñeá. Goïi laø Thaùnh ñeá, Thaùnh töùc laø chö Phaät vaø haøng ñeä töû Phaät. Ñaây laø Thaùnh ñeá, nghóa laø caùc vò Thaùnh ñoù ñeàu thaáy bieát hieåu roõ caùc ñieàu naøy. Bieát roõ noù laø chaân thaät, ñuùng ñaén, chaéc chaén laø Ñeá. Do ñoù goïi laø Thaùnh ñeá. Laïi coøn ñaïo ñöa ñeán choã dieät khoå Thaùnh ñeá laø ñeàu giaû laäp treân danh töôûng ngoân thuyeát, treân trí töôûng noùi naêng ñoái ñaõi, goïi laø Thaùnh ñeá. Vì Haèng sa Phaät quaù khöù vaø haøng ñeä töû ñeàu ñaët thaønh teân goïi nhö theá. ----------

SOÁ 1537 - LUAÄN A TYØ ÑAÏT MA PHAÙP UAÅN TUÙC - Quyeån 6 438

Phaåm 11: TÓNH LÖÏ (THIEÀN), Phaàn 1

Thuôû aáy, Ñöùc Baïc-giaø-phaïm truù nôi vöôøn Caáp-coâ-ñoäc, röøng Theä- ña, thuoäc thaønh Thaát-la-phieät. Baáy giôø Ñöùc Theá Toân baûo vôùi chuùng Bí-soâ: Coù boán Thieân ñaïo khieán caùc loaøi höõu tình, ai chöa tònh thì ñöôïc tònh, ai ñaõ tònh roài seõ ñöôïc traéng ñeïp, boán phaùp aáy laø: 1. Coù moät loaøi ñaõ lìa boû duïc xaáu aùc, caùc phaùp chaúng thieän, coù taàm vaø töù, ly sinh hyû laïc, truï ñaày ñuû caùc baäc sô tónh löï. Ñoù goïi laø Thieân ñaïo thöù nhaát. 2. Coù moät loaøi taàm vaø töù ñeàu vaéng laëng, beân trong coù tính chaát cuûa taâm ñeàu tònh vaø höôùng veà moät coõi, khoâng taàm khoâng töù, ñònh sinh hyû laïc, truï ñaày ñuû vaø ñeä nhò tónh löï, ñoù goïi laø Thieân ñaïo thöù hai. 3. Coù moät loaøi lìa boû möøng vui, truï vaøo buoâng xaû, chaùnh nieäm chaùnh tri, khi thaân coù caûm giaùc vui, Phaät baûo neân buoâng xaû, truï ñaày ñuû vaøo ñeä tam tónh löï, ñoù goïi laø Thieân ñaïo thöù ba. 4. Coù moät loaøi ñoaïn döùt vui vaø khoå, caùc söï möøng vui lo laéng tröôùc ñaây ñeàu bieán maát heát, khoâng coøn khoå hay vui nöõa, luoân luoân coù nieäm buoâng xaû vaø thanh tònh, truï ñaày ñuû vaøo ñeä töù tónh löï, ñoù goïi laø Thieân ñaïo thöù tö. Boán thöù Thieân ñaïo ñeàu khieán cho caùc loaøi höõu tình, neáu ai chöa tònh thì ñöôïc thanh tònh, ai ñaõ thanh tònh roài thì ñöôïc trong traéng. Lìa duïc xaáu aùc, caùc phaùp chaúng thieän. Theá naøo laø duïc? Töùc laø tham cuõng goïi laø duïc, coõi Duïc cuõng goïi laø duïc; naêm thöùù duïc laïc thuø thaéng cuõng goïi laø duïc. Nay nghóa ôû ñaây laø yù muoán noùi ñeán naêm caûnh duïc laïc thuø thaéng goïi laø duïc ñoù. Nguyeân do vì sao? Laø vì naêm thöù duïc laïc thuø thaéng ñoù ai cuõng meán yeâu, ham thích, say meâ. Phaûi noùi ñoù laø thöù ai cuõng ham muoán, yeâu thích tham lam, tìm kieám mong caàu, meâ maån, raøng buoäc, troâng mong leä thuoäc..., neân trong naøy goïi laø duïc. Song, naêm thöù duïc laïc thuø thaéng naøy khoâng phaûi laø caùi Theå thaät cuûa duïc, caùi Theå thaät cuûa duïc chính laø duyeân nôi tham, nhö Ñöùc Theá Toân noùi keä: Duïc laïc ñôøi khoâng ñaâu thaät duïc, Duïc thaät do ngöôøi phaân bieät tham, Dieäu caûnh voán xöa truï theá gian, Ngöôøi trí ñaõ dieät tröø duïc ñoù. Tuïng naøy yù noùi: Caùc thöù saéc, thanh, höông, vò, xuùc ñaùng öa thích meâ meät kia khoâng phaûi laø caùi Theå thaät cuûa duïc maø caùi Theå chaân thaät

SOÁ 1537 - LUAÄN A TYØ ÑAÏT MA PHAÙP UAÅN TUÙC - Quyeån 6 439

cuûa duïc laø do duyeân, tieáp xuùc vôùi noù roài sinh ra phaân bieät maø tham tröôùc ñam meâ. Caûnh duïc vaãn nhö xöa, nhöng chæ coù ngöôøi trí ôû trong caûnh ñoù môùi lìa boû ham muoán meâ ñaém thoâi. Nhö coù moät luùc, Toân giaû Xaù-lôïi-töû ñang dieãn giaûng baøi keä aáy cho moïi ngöôøi, thì coù ngoaïi ñaïo taø maïng soáng gaàn ñoù ñeán duøng keä sau ñaây vaán naïn Xaù-lôïi-töû: Neáu dieäu caûnh ñôøi khoâng thaät duïc, Thaät duïc do ngöôøi phaân bieät tham, Bí-soâ ñaùng goïi ngöôøi thoï duïc (tham duïc), Khôûi phaân bieät xaáu vaø suy tìm... Khi ñoù, Toân giaû Xaù-lôïi-töû ñaùp lôøi keû ngoaïi ñaïo kia: Neáu khôûi leân vieäc suy tìm xaáu thì thaät söï ñaùng goïi laø thoï duïc (coù tham lam). Nhöng caùc thaày Bí-soâ thì khoâng

coù vieäc khôûi leân caùc suy tìm phaân bieät khoâng toát laønh ñoái vôùi caùc dieäu caûnh treân ñôøi. Vaäy oâng ñöøng neân laáy ñieàu ñoù maø gaïn hoûi ta. Roài duøng keä traû lôøi ngoaïi ñaïo: Neáu dieäu caûnh ñôøi laø thaät duïc, Noùi duïc, ngöôøi naøo phaân bieät tham, Thaày oâng ñaùng goïi ngöôøi thoï duïc, Vì luoân ham nhìn saéc vöøa loøng. Baáy giôø ngoaïi ñaïo kia ñaønh ngaäm mieäng chaúng bieát ñoái ñaùp laøm sao, vì thaät söï thaày cuûa oâng ta öa nhìn caùc thöù saéc maø oâng aáy raát ham thích. Do ñoù bieát duïc laø do tham chöù khoâng phaûi do caûnh hay ñoà ñaïc... Ngay luùc ñoù, moät coâ gaùi gaùnh nöôùc ñi ngang qua, nghe baøi keä aáy, cuõng lieàn ñoïc leân baøi tuïng: Duïc, ta bieát goác maøy, Maøy do phaân bieät sinh, Neáu ta khoâng phaân bieät, Thì maøy töø ñaâu coù? Laïi coù moät ngöôøi thuoäc doøng AÁt-saát-la nghe baøi keä aáy, cuõng ñoïc leân baøi tuïng: Maâu-ni an oån nguû, Gaëp aùc chaúng saàu lo, Taâm luoân vui tónh löï, Chaúng daïo chôi caùc duïc. Baøi tuïng naøy yù noùi caùc dieäu caûnh ñaùng meán thích kia ñeàu khoâng phaûi laø thaät duïc. Ñoái vôùi dieäu caûnh kia maø khôûi leân söï phaân bieät tham aùi meán yeâu thì ñoù môùi laø thaät duïc. Theá neân trong naøy neâu ra boán tröôøng hôïp:

SOÁ 1537 - LUAÄN A TYØ ÑAÏT MA PHAÙP UAÅN TUÙC - Quyeån 6 440

1. Coù moät loaïi Boå-ñaëc-giaø-la ñoái vôùi caùc duïc caûnh thì thaân lìa maø taâm khoâng lìa. Nghóa laø nhö coù moät ngöôøi ñaõ caïo boû raâu toùc maëc aùo caø sa, phaùt sinh chaùnh tín xuaát gia, ñích thaân tham cöùu cuøng caùc phaùp löõ, nhöng loøng luùc naøo cuõng luyeán tieác ham meâ caùc duïc, luoân luoân phaùt khôûi maõnh lieät loøng tham aùi. Cho neân ngöôøi aáy, tuy thaân ñaõ xuaát gia nhöng taâm hoàn thì chöa heà xuaát gia. Ñoù goïi laø ñoái vôùi duïc thì thaân lìa maø taâm khoâng lìa. 2. Coù moät loaïi Boå-ñaëc-giaø-la ñoái vôùi caùc caûnh duïc thì taâm lìa maø thaân khoâng lìa. Nghóa laø nhö coù moät ngöôøi tuy coù vôï con vaø thoï höôûng nhieâu thöù quyù baùu ñeïp ñeõ veà ruoäng vöôøn, nhaø cöûa, ngoïa cuï giöôøng naèm, daàu thôm, toùc möôït, chuoãi ngoïc, y phuïc, aên uoáng, thoï nhaän caùc thöù vaøng baïc chaâu baùu, sai khieán caùc ñaày tôù giuùp vieäc, cuõng coù luùc khôûi leân caùc nghieäp ñaùnh maéng... Nhöng ñoái vôùi caùc duïc thì laïi khoâng ñam meâ ñaém tröôùc, cuõng khoâng luoân luoân khôûi leân loøng tham aùi maõnh lieät, cho neân thaân ngöôøi naøy ôû taïi gia nhöng taâm (hoàn) anh ta ñaõ xuaát gia. Neân goïi ñoù laø ñoái vôùi duïc thì taâm ñaõ lìa nhöng thaân khoâng lìa. 3. Coù moät loaïi Boå-ñaëc-giaø-la ñoái vôùi caûnh duïc thì thaân vaø taâm ñeàu lìa. Nghóa laø nhö coù moät ngöôøi ñaõ caïo boû raâu toùc, maëc phaùp phuïc caø sa, phaùt loøng chaùnh tín, neân ñi xuaát gia, ñích thaân thöôøng tham cöùu cuøng caùc phaùp löõ. Ñoái vôùi caùc duïc caûnh thì khoâng coøn ñoaùi hoaøi thöông tieác. Khoâng bao giôø phaùt sinh loøng tham aùi maõnh lieät. Moãi khi sô yù maát chaùnh nieäm trong choác laùt thì loøng heát söùc hoái haän xaáu hoå. Cho neân thaân ngöôøi aáy ñaõ xuaát gia maø caû taâm hoàn cuõng xuaát gia. Neân goïi ñoù laø ñoái vôùi duïc thì thaân vaø taâm ñeàu xa lìa. 4. Coù moät loaïi Boå-ñaëc-giaø-la ñoái vôùi caùc duïc caûnh thì caû thaân vaø taâm ñeàu khoâng lìa. Nghóa laø nhö coù moät ngöôøi nuoâi naáng vôï con, höôûng thoï nhieàu thöù quyù baùu toát ñeïp, nhö ruoäng vöôøn nhaø cöûa, giöôøng choõng, daàu thôm, toùc möôït, chuoãi ngoïc, y phuïc, aên uoáng... Nhaän laõnh chöùa nhoùm

nhieàu loaïi vaøng baïc chaâu baùu, sai khieán keû toâi tôù laøm vieäc. Nhieàu luùc khôûi leân caùc vieäc ñaùnh ñaäp chöûi bôùi. Coøn ñoái vôùi caùc duïc thì say ñaém meâ maån, luoân luoân phaùt sinh loøng tham aùi maõnh lieät. Cho neân caû hai thöù thaân vaø taâm ngöôøi ñoù ñeàu khoâng xuaát gia. Ñoù goïi laø ñoái vôùi duïc thì caû thaân vaø taâm ñeàu khoâng xa lìa. Theá naøo laø lìa boû duïc? Nghóa laø ñoái vôùi duïc thì xa lìa, xa lìa cuøng cöïc, troáng khoâng, chaúng coù gì caû. Neân goïi laø lìa duïc.

SOÁ 1537 - LUAÄN A TYØ ÑAÏT MA PHAÙP UAÅN TUÙC - Quyeån 6 441

Theá naøo goïi laø caùc phaùp döõ chaúng thieän? Ñoù laø naêm thöù maøn che: Tham duïc, giaän döõ, hoân traàm ham nguû, lay ñoäng hoái haän, vaø nghi ngôø. Theá naøo laø maøn che tham duïc? Nghóa laø caùc thöù duïc, caùc thöù tham ñeàu tham lam ham muoán, roài giöõ gìn chaáp chaët, meán thích meâ maån, mong caàu troùi buoäc noäi taâm, meâ say tuï taäp gaây taïo caùc khoå, laø chuûng loaïi tham sinh ra caùc tham thì goïi chung laø tham duïc. Caùc thöù tham duïc ñoù noù bao truøm, che chaén, ngaên trôû, buoäc raøng, aån laáp, aùn ngöõ, ñaäy kín, bòt chaët caùi taâm cuûa mình, neân goïi ñoù laø caùi maøn che. Maøn töùc laø tham duïc, neân goïi laø maøn che tham duïc. Theá naøo laø maøn che giaän döõ? Nghóa laø ñoái vôùi loaøi höõu tình muoán gaây toån haïi, luoân oâm loøng taøn haïi, muoán gaây ra caùc raéc roái khoå naõo. Ñaõ, ñang vaø seõ maõi maõi giaän döõ. Öa thích taïo ra caùc tai hoïa, raát thích gaây ra tai hoïa moät caùch cuøng cöïc. Loøng luoân hôøn giaän. Ñoái vôùi loaøi höõu tình thöôøng ñi traùi leä, thöôøng gaây ra moïi tai hoïa. Ñaõ, ñang vaø seõ maõi maõi gaây ra caùc tai hoïa. Neân goïi chung laø giaän döõ. Söï giaän döõ nhö theá, noù che ñaäy bao truøm caùi taâm..., cho ñeán noù ñaây kín bòt chaët caùi taâm, neân goïi laø maøn che, töùc laø söï giaän hôøn, neân goïi laø maøn che giaän döõ. Theá naøo laø maøn che hoân traàm meâ nguû? Nghóa laø tính chaát naëng neà cuûa thaân, cuûa taâm. Tính chaát thaân khoâng laøm noåi vieäc gì, taâm khoâng laøm ñöôïc vieäc gì..., tính chaát hoân traàm, môø mòt cuûa thaân hoaëc cuûa taâm, goïi chung laø hoân traàm. Phaåm chaát cuûa taâm bò oâ nhieãm, nhieàu nguû, chieâm bao, khoâng theå troâng nom canh chöøng laøm vieäc ñöôïc, coù taùnh muø môø sô xuaát..., thì goïi chung laø meâ nguû. Caùc thöù hoân traàm meâ nguû vöøa noùi ñoù, noù che ñaäy bao truøm caùi taâm... cho ñeán che chaén bao kín caùi taâm, cho neân goïi laø maøn che. Caùi maøn che töùc laø söï hoân traàm meâ nguû, cho neân goïi laø maøn che hoân traàm meâ nguû. Theá naøo laø maøn che lay ñoäng hoái haän? Nghóa laø taâm khoâng yeân tònh vaéng laëng maø luoân quaáy ñoäng, quaáy ñoäng taát caû, coù tính chaát luoân quaáy ñoäng khoâng yeân tónh, neân goïi chung laø traïo cöû (lao chao) bò quaáy ñoäng. Phaåm chaát cuûa taâm bò nhieãm oâ, laø heát thaûy taâm luyeán tieác, buoàn töùc saàu naõo, taâm hoái haän aên naên, coù töï taùnh aên naên, goïi chung laø aên naên. Heát thaûy caùc thöù taâm lyù quaáy ñoäng lao chao aên naên che kín taâm..., cho ñeán che chaén bao kín caùi taâm, goïi laø maøn che. Caùi maøn töùc laø söï luoân quaáy ñoäng aên naên, cho neân goïi laø maøn che quaáy ñoäng aên naên. Theá naøo laø maøn che nghi ngôø? Nghóa laø ñoái vôùi Phaät Phaùp Taêng vaø boán ñeá Khoå-Taäp-Dieät-Ñaïo khôûi leân söï nghi ngôø löøng chöøng ñoâi

ngaõ, duï döï, khuø khôø, bò teân ñoäc cuûa nghi ngôø neân khoâng quyeát ñònh, khoâng quyeát ñoaùn. Ñaõ, ñang vaø seõ maõi maõi löøng chöøng chöù khoâng coù moät

höôùng döùt khoaùt, neân goïi chung laø nghi ngôø. Vôùi töï taùnh nghi ngôø khoâng quyeát ñoaùn ñoù luoân che ñaäy bao truøm caùi taâm..., cho ñeán che chaén truøm kín caùi taâm, cho neân goïi laø maøn che. Caùi maøn ñoù laø söï nghi ngôø, ngôø vöïc, neân goïi laø maøn che nghi ngôø. Theá naøo laø lìa boû caùc phaùp xaáu aùc chaúng thieän? Nghóa laø ñoái vôùi taát caû caùc phaùp xaáu aùc, baát thieän ñeàu xa lìa, xa lìa cuøng cöïc, troáng khoâng chaúng coøn gì caû. Neân goïi laø lìa boû caùc phaùp xaáu aùc baát thieän.

Nguồn: Giảng Sư (giangsu.io.vn) — văn bản trích từ kho sách cổ và kinh điển.